

Instytut Badań Literackich PAN
Pracownia Bibliografii Bieżącej w Poznaniu

dr Zyta Szymańska, Beata Domosławska, Maciej Matysiak (Advis)

POLSKA BIBLIOGRAFIA LITERACKA

UJĘCIE REALISTYCZNE

PLAN WYSTĄPIENIA

- ✗ Fundament – byt i filozofia realistyczna
- ✗ Bibliografia w ujęciu realistycznym
- ✗ Polska Bibliografia Literacka (PBL)
  - ✗ tekst literacki i jego pochodne – przedmiot badań
- ✗ Historia PBL, aktualny stan i aktualne problemy
- ✗ Potrzeby i oczekiwania odbiorców PBL
- ✗ Dokumentacja twórczości literackiej online
- ✗ Plany rozwojowe bibliografii PBL
- ✗ System bibliograficzny Realis-Biblio

FUNDAMENT - FILOZOFIA REALISTYCZNA

✕ Rzeczywistość

- + realnie istniejące byty
- + metafizyka, filozofia realistyczna

✕ Poznanie

- + odbiór, myśl, pojęcia, sądy, prawda, wiedza, nauka
- + *(filozofia poznania)*

✕ Język

- + system znaków, zapis informacji, terminologia
- + *(filozofia języka)*

BIBLIOGRAFIA W UJĘCIU REALISTYCZNYM

- ✗ Byt - przedmiot badań dokumentacyjnych
  - ✗ molekuła, galaktyka, zwierzę, zjawisko, dzieło, człowiek, książka, artykuł, utwór, konkurs, konferencja
- ✗ Bibliograf – podmiot badań bibliograficznych
  - ✗ odbiera, identyfikuje, orzeka, kategoryzuje, rozpoznaje potrzeby, doskonali metody i narzędzia
- ✗ Bibliografia – język bibliografa
  - ✗ żywy system znaków (słowa, zdania, schematy), terminologia, forma prezentacji informacji

POLSKA BIBLIOGRAFIA LITERACKA (PBL)

- ✗ **Przedmiot badań dokumentacyjnych: Literatura Polska (+)**

- + część dziedzictwa narodowego
- + obszar: Polska i świat
- + **tekst literacki (artystyczny)**
  - ✗ powieść, opowiadanie, wiersz, ...
- + pochodna twórczość
  - ✗ artykuł o twórcy, recenzja, publikacja w j. obcym, film, sztuka, audycja, antologia, ...
- + **życie literackie**
  - ✗ konferencja, konkurs, nagroda, śmierć pisarza, wspomnienie, ...

- ✗ **IBL PAN – podmiot badań**

- ✗ **PBL - wynik, wiedza**

HISTORIA PBL

- ✕ Postać drukowana wydawana w latach 1954-1998
  - + twórca: prof. Stefan Vrtel-Wierczyński
  - + wydano drukowane roczniki za lata 1944-1988
- ✕ Postać cyfrowa 1997-2013
  - + architekt systemu: Maciej Matysiak
  - + punkt wyjścia: kontynuacja metodologii, nowe narzędzia
  - + pierwsza taka bibliografia w Internecie w Polsce (1998)
  - + pełna semantyka zapisu bibliograficznego
  - + system bibliograficzny i jego funkcjonalność
    - ✕ system zarządzania bazą danych Oracle
    - ✕ aplikacja do wprowadzania zapisów źródłowych
    - ✕ aplikacja do redagowania bibliografii drukowanej
      - ✱ wycofana z użycia z powodu kosztów druku i ograniczonej dostępności
    - ✕ aplikacja do udostępniania bibliografii w Internecie
    - ✕ możliwość pracy grupowej, zdalnej, rozproszonej

PBL - STAN OBECNY W LICZBACH

- ✕ PBL w liczbach (materiały za lata 1988-2000)
  - + 500 tys. opisów bibliograficznych
    - ✕ utworów literackich, bytów pochodnych i faktów
  - + 2 tys. działów tematycznych (kategorii)
  - + 11 tys. indeksujących haseł rzeczowych
  - + 100 tys. twórców i współtwórców
  - + 12 tys. wydawnictw
  - + 1200 teatrów

STRUKTURA BAZY DANYCH PBL

✕ Zapisy bibliograficzne

- + byty literackie i pochodne
- + poszczególne części zapisu odpowiadają cechom opisywanego bytu literackiego

- ✧ twórca, autor, tytuł, rodzaj, dział, hasło rzeczowe, język, miejsce, rok, źródło, wydawnictwo, opis fizyczny, data

✕ Kartoteki

- + byty biorące udział w tworzeniu bytu literackiego

- ✧ twórcy, współtwórcy, wydawnictwa, teatry, instytucje, źródła

- + byty kategorialne, orzekające (kategorie)

- ✧ rodzaje zapisów, działy tematyczne, hasła rzeczowe, roczniki

APLIKACJA DO WPROWADZANIA ZAPISÓW

Książki Rok: 1999 Numer zapisu: 558538 Sztore: Uwagi:

Klasyfikacja
Rodzaj zapisu: książka o twórcy (przedmiot) Wprowadź książkę do działu twórcy: Dopisz twórcę
Dział: Hasła osobowe (literatura polska) - N Norwid Cyprian Kamil
Dział:

Podstawowe dane książki Kopiuj twórcę Kryptonim Dopisz autora
Autorzy książki: Marek Edmond
Tytuł: Cyprian Kamil Norwid. Clochard de Dieu et grand poete (1821-1883)
Tytuł oryginału: Język:
Osoby współtworzące Kartoteka osób współtw.
Opis:
Wydanie: Tomy:
Instytucja:
Wydawnictwa: Club Culturel Polonia-Nord Toulouse Wydaw. Wydaw.
Rok wydania: 1999 do Nadal? Opis fiz. 68 s.: fot., rys.
Seria wydawn.:
Dotyczy teatru: Teatry

Dotyczy innego zapisu
Numer zapisu, do którego odwołuje się ta książka SZUKAJ ZAPISU Usuń odwołanie
Słowny opis odwołania (zapisu, do którego się odwołujemy)

Adnotacje
[teksty wierszy C.K. Norwida równol. w jęz. polskim i francuskim]

Osoby do indeksu
Nazwisko Imię Pseudonim/Krypt. Grupa
wpis. alf.

Hasła przekrojowe i słowa kluczowe do indeksu rzeczowego
Przekłady z literatury polskiej na języki francuski
Hasła i klucze Dodatkowe słowa kluczowe

Czasop.: Rok: Nr: Str: Kartoteka źródeł
Zapis utworzony przez: ZYTA 19.02.13 Zmodyfikowany przez: IZA 26.02.13

PBL W INTERNECIE

WYSZUKANE ZAPISY

Zastosowane kryterium: **Dział:** Literatury obce / Literatura bułgarska

Możesz zmienić zakres lat: 1988 do 2000 **SZUKAJ**

■ Literatury obce / Literatura bułgarska / Część ogólna (bułgarska)

książki (alfabet autorów)

1. książka: **Od Wisły do Maricy = Ot Visla do Marica. 1985** [szczegóły](#)
● recenzja: Sujecka Jolanta: *Pamiętnik Słowiański* 1988 t. 35 (1985) s. 270-274 [szczegóły](#)

■ Literatury obce / Literatura bułgarska / Historia literatury (bułgarska)

książki (alfabet autorów)

2. książka: Gałązka Wojciech: **Oswajanie skorpionów. Szkice o literaturze bułgarskiej. 1992** ([Zawiera:] Filozofia dziejów bułgarskich. Mit niewoli w literaturze i ...) [szczegóły](#)
● recenzja: Juda Celina: *Pamiętnik Słowiański* 1994 t. 42 s. 120-121 [szczegóły](#)
3. książka: **Kształtowanie się nowobułgarskiego języka literackiego (do roku 1878). 1990** (Tadeusz Szymański: Przedmowa. - Julija Baltova: Slovoobrazovatelnost ino...) [szczegóły](#)
4. książka: Sujecka Jolanta: **Obraz wielkiej przemiany w poezji bułgarskiej (1918-1925). 1996** [szczegóły](#)
● recenzja: Poźniak Telesfor: *Pamiętnik Słowiański* 1997 t. 45/46 (1995/1996) s. 195-197 [szczegóły](#)

materiały czasopiśmiennicze (alfabet autorów)

5. artykuł: Czajka Henryka: **Z bułgarskich utopii literacko-folklorystycznych. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego 1997 nr 1600 s. 18-25** [szczegóły](#)

POLSKA BIBLIOGRAFIA LITERACKA

Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie, Pracownia Bibliografii Bieżącej w Poznaniu

Materiał dostępny za lata 1988-2000

[Spis działów](#) | [Indeks nazwisk](#) | [Indeks rzeczowy](#) | [Kartoteka czasopism](#) |
[Kartoteka teatrów](#) | [Kartoteka wydawnictw](#) | [Szukaj tytułu](#)

SPIS DZIAŁÓW

1 Teoria literatury

Teoria literatury, Ogólne
Kulturowa teoria literatury
Metodologia badań literackich
Teoria procesu historycznoliterackiego
Teoria tekstu i dyskursu
Teoria dzieła literackiego - [rozwiń \(134\)](#)
Teoria krytyki literackiej
Psychologia literatury
Socjologia literatury
Zagadnienia przekładu
Literatura a inne sztuki
Literatura i literaturoznawstwo a inne nauki
Literatura a media
Twórcze pisanie (Creative writing)

[pokaż zapisy \(7100\)](#)
[pokaż zapisy \(638\)](#)
[pokaż zapisy \(790\)](#)
[pokaż zapisy \(395\)](#)
[pokaż zapisy \(48\)](#)
[pokaż zapisy \(480\)](#)
[pokaż zapisy \(2539\)](#)
[pokaż zapisy \(133\)](#)
[pokaż zapisy \(195\)](#)
[pokaż zapisy \(523\)](#)
[pokaż zapisy \(486\)](#)
[pokaż zapisy \(489\)](#)
[pokaż zapisy \(236\)](#)
[pokaż zapisy \(119\)](#)
[pokaż zapisy \(29\)](#)

2 Historia literatury (literatura polska)

Ogólne (historia literatury)
Literatura staropolska
Średniowiecze
Renesans
Barok
Oświecenie
Romantyzm
Pozytywizm
Młoda Polska
Dwudziestolecie międzywojenne
Literatura lat 1939-1945

[pokaż zapisy \(5853\)](#)
[pokaż zapisy \(2000\)](#)
[pokaż zapisy \(1252\)](#)
[pokaż zapisy \(11\)](#)
[pokaż zapisy \(20\)](#)
[pokaż zapisy \(22\)](#)
[pokaż zapisy \(424\)](#)
[pokaż zapisy \(651\)](#)
[pokaż zapisy \(185\)](#)
[pokaż zapisy \(400\)](#)
[pokaż zapisy \(643\)](#)
[pokaż zapisy \(239\)](#)

3 Literatura współczesna (literatura polska)

Ogólne (literatura współczesna) - [rozwiń \(1\)](#)
Dramat
Krytyka
Poezja - [rozwiń \(2\)](#)
Proza - [rozwiń \(3\)](#)
Życie literackie - [rozwiń \(202\)](#)
Życie literackie polskie za granicą - [rozwiń \(29\)](#)

[pokaż zapisy \(24381\)](#)
[pokaż zapisy \(2595\)](#)
[pokaż zapisy \(166\)](#)
[pokaż zapisy \(117\)](#)
[pokaż zapisy \(1110\)](#)
[pokaż zapisy \(819\)](#)
[pokaż zapisy \(17706\)](#)
[pokaż zapisy \(1845\)](#)

4 Zagadnienia specjalne

[pokaż zapisy \(16865\)](#)

PBL – AKTUALNE PROBLEMY

- ✗ Postać drukowana archiwalnych roczników 1944-
- ✗ Eksplozja piśmiennictwa i druku po 1989 roku
- ✗ Dynamizm twórczości literackiej w Internecie
- ✗ Eskalacja wymagań czytelników
- ✗ Ułomności przestarzałej technologii
- ✗ Cięcia kosztów i wydatków na infrastrukturę
- ✗ Marginalizacja roli bibliografii literackiej
  - ✗ np. recenzent wniosku o grant: *„tworzenie od podstaw zapisów bibliograficznych nie ma sensu, podobnie jak pod znakiem zapytania staje sensowność tworzenia odrębnych baz tematycznych”* – nie wie, o czym mówi

POTRZEBY I OCZEKIWANIA ODBIORCÓW PBL

- ✗ Dostęp przez Internet do archiwalnych roczników
  - ✗ wymagana digitalizacja
- ✗ Aktualna zawartość, bibliografia na bieżąco
  - ✗ nadrobienie kilkuletniego opóźnienia
- ✗ Kompletność bibliografii
  - ✗ brakuje informacji o książkach i twórczości w Internecie
- ✗ Dostęp do treści utworu w wersji cyfrowej
  - ✗ książki, artykuły, relacje
- ✗ Możliwość uzupełniania informacji
- ✗ Kontakt z autorem i innymi osobami

DOKUMENTACJA TWÓRCZOŚCI LITERACKIEJ O DUŻEJ DYNAMICE

- ✗ Otwarcie PBL na podmioty zewnętrzne
  - ✗ automatyczne pobieranie danych z dużych wydawnictw
  - ✗ umożliwienie przesyłania danych przez wydawnictwa
  - ✗ samodzielne dokumentowanie twórczości literackiej przez autorów publikujących w Internecie
- ✗ Utrzymanie naukowej metodologii porządkowania materiału
  - ✗ nadzór naukowy i kontrola wprowadzanych zapisów przez pracowników Instytutu Badań Literackich

PLANY ROZWOJOWE BIBLIOGRAFII PBL

- ✗ Modernizacja systemu bibliograficznego
  - ✗ Modernizacja przestarzałej infrastruktury i aplikacji
  - ✗ Dostosowanie modelu danych do standardu FRBR
  - ✗ Integracja z zewnętrznymi źródłami danych
  - ✗ Włączenie autorów w proces dokumentowania twórczości
  - ✗ Uzupełnianie informacji bibliograficznych przez użytkowników
  - ✗ Udostępnienie semantyki treści dla serwisów zewnętrznych
  - ✗ Funkcjonalności portalu społecznościowego
  - ✗ Dołączenie narzędzi do odkrywania wiedzy (data mining)
- ✗ Archiwizacja drukowanych roczników PBL
(nie w formie zeskanowanego wyglądu stron)
  - ✗ z rozbiem tekstu na części składowe o semantyce zgodnej ze strukturą bazy danych
  - ✗ łączne przeszukiwanie Polskiej Bibliografii Literackiej za lata 1944-2013...

SYSTEM BIBLIOGRAFICZNY REALIS-BIBLIO

(WYBRANE CECHY)

- ✕ Określenie zakresu rzeczywistości
  - ✕ identyfikacja bytów będących przedmiotem opisów
  - ✕ Identyfikacja bytów tworzących i kategoryzujących
- ✕ Określenie źródeł danych i interfejsów
- ✕ Określenie podmiotów i ról bibliografów
- ✕ Określenie odbiorców bibliografii i ich ról
- ✕ Określenie języka prezentacji bibliografii
  - ✕ system znaków: terminologia, układ informacji, forma prezentacji